

B.A./B.Sc. 5th Semester
SOCIOLOGY (Social Thought)

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—100

SECTION—A

Note :— Answer **eight** questions out of **ten** given below.
Each question carries **2** marks. Answer each question
in **50** words.

1. What is dialectics ?
2. What are social facts ? Who gave the concept of social facts ?
3. What are the similarities between organism and society according to Spencer ?
4. What are status groups according to Weber ?
5. What is hierarch of sciences according to Comte ?
6. What is mechanical solidarity ?
7. What are the processes of capitalism according to Marx ?
8. What are ideal types ?
9. What is social Darwinism ?
10. Define class. 8×2=16

Note :— Attempt **six** questions out of **eight** given below by selecting at least **one** question from each unit. Each question carries **14** marks.

UNIT—I

1. Explain in detail Comte's positive philosophy and Law of three stages.
2. Discuss Spencer's explanation of types of society.

UNIT—II

3. What is class struggle according to Karl Marx ? Explain Marx's theory of alienation.
4. Discuss historical materialism in detail.

UNIT—III

5. What is social action ? Discuss types of social action in detail.
6. Differentiate power and authority according to Weber. Discuss types of authority in detail.

UNIT—IV

7. Discuss in detail Durkheim's explanation of division of labour.
8. Describe Durkheim's theory of suicide. 6×14=84

(Punjabi Version)

ਨੋਟ :— ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦੱਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਉ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ 50 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਉ।

ਭਾਗ—ੳ

1. ਉਪ-ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਕੀ ਹਨ ?
2. ਸਮਾਜਿਕ ਤੱਥ ਕੀ ਹਨ ? ਸਮਾਜਿਕ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਕਿਸ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ?
3. ਸਪੈਨਸਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵ-ਜੰਤੂਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਹਨ ?
4. ਵੈਬਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਥਿਤੀ ਸਮੂਹ ਕੀ ਹਨ ?
5. ਕਾਮਟੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਗਿਆਨਾਂ ਦੇ ਹਾਇਰਾਰਕ ਕੀ ਹਨ ?
6. ਮਕੈਨਿਕ ਸੰਗਠਨ ਕੀ ਹੈ ?
7. ਮਾਰਕਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਦੀਆਂ ਕੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਹਨ ?
8. ਆਦਰਸ਼ਕ ਕਿਸਮਾਂ ਕੀ ਹਨ ?
9. ਸਮਾਜਿਕ ਡਾਰਵਿਨਵਾਦ ਕੀ ਹਨ ?
10. ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰੋ। 8×2=16

ਭਾਗ—ਅ

ਨੋਟ :— ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚੁਣਕੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅੱਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਛੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 14 ਅੰਕ ਹਨ।

ਯੂਨਿਟ—I

1. ਕਾਮਟੇ ਦੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਦਰਸ਼ਨਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪੱਧਰਾਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
2. ਸਮਾਜ ਦੇ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਸਪੈਨਸਰ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ—II

3. ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਅਨੁਸਾਰ ਵਰਗ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀ ਹੈ ? ਮਾਰਕਸ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
4. ਇਤਿਹਾਸਕ ਭੌਤਿਕਵਾਦ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ—III

5. ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀ ਹੈ ? ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
6. ਵੈਬਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ। ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

यूनिट-IV

7. ਦੁਰਖੀਮ ਦੇ ਕੰਮ ਵੰਡ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਉਪਰ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

8. ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਦੁਰਖੀਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

6×14=84

(Hindi Version)

ਨੋਟ :— ਨੀਚੇ दिए गए दस प्रश्नों में से आठ के उत्तर दीजिए।
प्रत्येक प्रश्न के 2 अंक हैं। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग
50 शब्दों में दीजिए।

भाग—क

1. द्वन्द्वात्मक पद्धति क्या है ?
2. सामाजिक तथ्य क्या है ? सामाजिक तथ्यों की अवधारणा किसने दी ?
3. स्पेंसर के अनुसार जीव और समाज के मध्य क्या समानताएं हैं ?
4. वैबर के अनुसार स्थिति समूह क्या है ?
5. कॉम्टे के अनुसार विज्ञानों के आधार क्या हैं ?
6. यांत्रिक समस्वार्थता क्या है ?
7. मार्क्स के अनुसार पूंजीवाद की प्रक्रिया क्या है ?

8. आदर्श प्रकार क्या है ?

9. सामाजिक डार्विनवाद क्या है ?

10. वर्ग को परिभाषित करें।

8×2=16

भाग—ख

नोट :— प्रत्येक यूनिट में से कम से कम एक प्रश्न चुनकर दिए गए आठ प्रश्नों में से कोई छः प्रश्न करो। प्रत्येक प्रश्न के 14 अंक हैं।

यूनिट-I

1. कॉम्टे के सकारात्मक दर्शनशास्त्र तथा कानून के तीन स्तरों की विस्तारपूर्वक व्याख्या करो।
2. समाज के प्रकारों की स्पेंसर की व्याख्या पर चर्चा करें।

यूनिट-II

3. कार्ल मार्क्स के अनुसार वर्ग संघर्ष क्या है ? मार्क्स के अलगाव के सिद्धांत की व्याख्या करें।
4. ऐतिहासिक भौतिकवाद की विस्तारपूर्वक चर्चा करें।

यूनिट-III

5. सामाजिक कार्य क्या है ? सामाजिक कार्यों के प्रकारों की विस्तारपूर्वक चर्चा करें।
6. वैबर के अनुसार शक्ति और अधिकार के मध्य अंतर स्पष्ट करें। अधिकार के प्रकारों की विस्तृत चर्चा करें।

यूनिट-IV

7. दुर्लभ की श्रम के विभाजन की व्याख्या पर विस्तारपूर्वक चर्चा करें।
8. दुर्लभ के आत्महत्या के सिद्धांत का वर्णन करो।

6×14=84